

**Комунальний заклад вищої освіти
Київської обласної ради «Академія мистецтв імені Павла Чубинського»
Кафедра «Музичне мистецтво естради»
Кафедра «Інструментальне виконавство за видами»
Кафедра «Мистецтво співу»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

Сергеєнко О.М.

01 вересня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво естради» «Спів» «Звукорежисура» «Інструментальне виконавство (за видами)»
Статус дисципліни	Обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «**Філософські студії**» для здобувачів вищої освіти бакалаврського ступеня вищої освіти (240 кредитів ECTS, термін навчання 3р. 10 м.) галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**.

Розробник: **Сергеєнко О.М.** – кандидат педагогічних наук, викладач вищої кваліфікаційної категорії.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри **Кочерга А.І.**

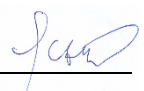
Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради»

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри **Карпенко-Боднарук Ж.Л.**

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Інструментальне виконавство» (за видами)

Протокол № 11 від 15 червня 2023 р.

Завідувач кафедри **Ясько О.А.**

1. Опис навчальної дисципліни для ступеня освіти «Бакалавр»

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки: 1-й, 1-й семестр	
Загальна кількість годин – 90	32	8
Кількість модулів – 3	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 32 самостійної роботи студента – 58	II-й	II-й
	Лекції:	
	28	8
	Практичні (семінарські):	
	4	2
Вид підсумкового контролю: Тестовий контроль	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: Залік	Самостійна робота:	
	58	80

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: Метою вивчення філософії є прищеплення студентам основи світоглядної культури і навичок абстрактного мислення, які відповідають сучасним вимогам і є необхідним мінімумом для розвитку творчого мислення, спроможності до критичного аналізу ідей, позицій, думок самостійно мислячої особи, громадянина, вченого; формування принципів філософського осмислення світу за допомогою базових філософських категорій, формування філософсько обґрунтованого світогляду. Також важливе значення мають знайомство з історичними типами філософії, вивчення різноманітних філософських вчень, шкіл та систем та оволодіння методикою філософських досліджень з допомогою першоджерел.

Все це сприятиме формуванню цілісного уявлення про розвиток філософської світової думки з акцентуванням на місці та ролі вітчизняного філософування.

Предмет навчальної дисципліни - найбільш загальні закони і закономірності розвитку природи, буття, суспільства, людини, свідомості і пізнання.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Філософські студії» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти

таких загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

таких спеціальних компетентностей:

СК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 7. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

СК 13 Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК 16. Здатність використовувати засоби масової інформації для просвітництва, популяризації та пропаганди досягнень музичної культури.

Завдання дисципліни: навчити студентів самостійно орієнтуватись в філософських напрямах, течіях і школах; сформувати вміння співвідносити філософські, світоглядні ідеї та теорії з практикою суспільного життя, діяльністю соціальних груп, політичних партій, етнічних об'єднань тощо; створити належну теоретичну основу для вільного світоглядного самовизначення кожного юнака і дівчини. Долучити студентів до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію свого існування, показати цілісний, інтегративний характер знань про навколишній світ, підкреслити принципову важливість для кожної людини її вільного світоглядного самовизначення, вибору активної життєвої позиції, творіння добра шляхом зміцнення власною діяльністю держави та суспільства. Філософія для майбутніх фахівців галузі культури і

мистецтва - це світоглядна і водночас методологічна основа, на базі якої відбувається засвоєння гуманітарних, загальноосвітніх, фундаментальних та прикладних дисциплін. Значною мірою саме завдяки їй стає можливий вихід свідомості студентів за межі вузькопрофесійної підготовки, орієнтація на загальнолюдські цінності.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Філософські студії» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1 Новітня історія України

ОК 6 Правове регулювання в галузі культури і мистецтва

4. Очікувані результати навчання

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни «Філософські студії» забезпечує досягнення здобувачами вищої освітитаких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблематики у галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно о вимог, готовність дискутувати та аргументувати свою позицію.	ПРН 6
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах	ПРН 7

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Філософські студії»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблематики у галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно о вимог, готовність дискутувати та аргументувати свою позицію.	ПРН 6
Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах	ПРН 7

4.1 Після опанування навчальної дисципліни «Філософські студії» студенти повинні:

знати:

- концептуальні знання набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень;
- критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у навчанні та професійній діяльності;

- предмет дисципліни, її структуру, категоріальний апарат;
- основні етапи розвитку історії світової та вітчизняної філософії;
- сучасні тенденції розвитку філософської думки;
- найбільш відомих авторів філософських систем та їх головні праці;
- основні парадигми філософствування;
- основні галузі філософського знання /онтологія, гносеологія, логіка, філософська антропологія, етика, естетика, соціальна філософія тощо/;
- основні форми буття і сутність діалектики;
- походження свідомості, форми і структуру свідомості;
- шляхи пізнання світу, функціонування знання у сучасному інформаційному суспільстві;
- особливості взаємозв'язку науки, техніки з сучасними соціальними й етичними проблемами;
- умови формування особистості, її свободи, відповідальності за збереження життя, природи, культури.

вміти:

- розв'язувати складні непередбачувані завдання і проблеми у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання, що передбачає збирання та інтерпретацію інформації (даних), вибір методів інструментальних засобів, застосовувати інноваційні підходи;
- обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію;
- ідентифікувати філософські тексти з певними поглядами;
- трансформувати філософські знання на проблеми суспільного розвитку;
- аналізувати соціально-економічні проблеми буття;
- ставити філософського рівня питання й аналізувати їх;
- застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань;
- науково аналізувати соціально значущі проблеми і процеси, факти і явища суспільного життя;
- розуміти й об'єктивно оцінювати досягнення культури, пояснювати феномен культури й цивілізації;
- володіти методологією й методами пізнання, творчої діяльності;
- толерантно ставитися до різних світоглядних систем;
- вдаватися до діалогу як засобу вирішення соціальних і етичних проблем, досягнення консенсусу.

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5.1 Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- експрес-опитування;
- презентації виконаних результатів та досліджень;
- есе;
- семінарські заняття;

- стандартизовані тести;
- іспит.

5.2 Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- підсумковий модульний;
- семестровий підсумковий (екзамен).

Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – А, В, С, D, E, FX, F).

Поточний контроль проводиться на кожному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Усний виступа виконання письмового завдання, тестування, модульного контролю	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.

2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Додаткові бали (5 балів):

Доповнення виступу:

– отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми;

– отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

– отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми;

– отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

Ведення опорного конспекту лекції:

Опорний конспект лекції у стисло передає основний теоретичний матеріал у формі основних понять і положень, що структурно й логічно пов'язані між собою. Дані поняття та положення є лише опорними сигналами, вони вимагають пояснень і визначень, що мають записати студенти під час лекції. Його ведення сприяє системному і глибокому засвоєнню навчального матеріалу, дозволяє простежити структурні зв'язки між різними поняттями, положеннями, концепціями, проблемами, теоріями тощо.

Під час аудиторної роботи здобувач освіти записує основні тези лекції. Під час самостійної роботи рекомендується доповнити записи лекції та завершити виконання завдань.

Підготовка творчих завдань (есе, дайджест, презентації, ментальні карти):

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену робочою програмою. Головна мета есе – це самостійне викладення студентом на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання.

Дайджест – це добір уривків з різних джерел на певну тематику. У форматі дайджестів можна зробити системний аналіз будь-якого теоретичного положення, розкрити різні точки зору на будь-яку проблему, тему, питання та зробити узагальнюючі висновки.

Презентація — процес ознайомлення з певною темою, демонстрація, чи промова, з метою проінформувати чи переконати в баченні проблемі, події.

Ментальна карта - це графічний організатор думок, ідей, концепцій та інформації, відображає спрощений і візуальний зразок зв'язків і міжзв'язків між різними елементами ідей або теми. Ментальна карта може бути створена вручну на папері або за допомогою спеціального програмного забезпечення.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

МОДУЛЬ І																	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1								ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2									
T1	T2-3	T4	T5-6	Семинар	T7-8	С.р.	МК	T9	T10	T11	T12	Семинар	T13	T14	T15-16	С.р.	МК
ПЗ	Есе	Тест	Тест	Д	Тест		Тест	Тест		ПЗ	Тест	Д	Тест	Есе		Тест	
5	5	5	5	5	5	5	5	5		5	5	5	5	5	5	5	5

Тести	Есе	Практичне завдання	Сем. заняття	Сам. робота	Мод. контр.	Екзамен	Всього
30	10	10	10	10	10	20	100

T1, T2 ... T7 – теми занять,

T (тест) – $6 \times 5 = 30$,

E (есе) – $2 \times 5 = 10$,

Д (дайджест) – $2 \times 5 = 10$

ПЗ (практичне завдання) – $2 \times 5 = 10$,

С.з. (семінарське заняття) - (нульові знання – 2, задовільно – 3, добре – 4, відмінно – 5) $2 \times 5 = 10$,

С.р. (самостійна робота) - $2 \times 5 = 10$,

Мод. контроль (модульний контроль) - (нульові знання – 2, задовільно – 3, добре – 4, відмінно – 5) $2 \times 5 = 10$.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Семінарські, Дайджест заняття	2	10
Есе	2	10
Практичне завдання	2	10
Самостійна робота	2	10
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	6	30
Модульна контрольна робота	2	10
Екзамен	1	20
Разом		100

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період теоретичного навчання. Підсумковий модульний(семестровий) контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторної письмової контрольної роботи або комп'ютерного тестування.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за поточний, проміжний та підсумковий контроль з подальшим переведенням в національну та 100 бальну шкалу.

Критерії семестрового оцінювання знань студентів

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

5.3. Методи навчання

За джерелом отримання знань:

- **Словесні** (розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, лекція, робота з документом).
- **Наочні** (схеми, таблиці, відеофільми).
- **Практичні** (практичні роботи, тести, написання творів, есе).

За характером пізнавальної діяльності:

- **Пояснювально-ілюстративний метод.** Студенти здобувають знання, слухаючи розповідь, лекцію, з навчальної або методичної літератури. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення. Застосовується для передавання значного масиву інформації.
- **Репродуктивний метод.** Ідеться про застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, правилам - в аналогічних до представленого зразка ситуаціях.
- **Метод проблемного викладання.** Формулюється пізнавальне завдання, надається система доведень, порівняння поглядів, різних підходів, демонструється спосіб розв'язання поставленого завдання.
- **Частково-пошуковий, або евристичний метод.** Організація активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних підказок.
- **Дослідницький метод.** Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають джерела, виконують пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Генеза філософської думки у контексті цивілізаційних процесів.

Тема1. Предметне поле й функціональне призначення філософії.

Етимологія слова «філософія». Філософія і світогляд. Світогляд як духовнопрактичний спосіб освоєння світу. Світогляд як форма самовизначення людини. Структура світогляду. Універсальні типи світоставлення. Історичні типи світогляду: міфологічний, релігійний, науковий і філософський. Філософія як теоретична основа світогляду. Предмет філософії. Метатеоретичний статус

філософії. Коло філософських роздумів: людина і світ; мислення і буття, духовне і тілесне. Дисциплінарна структура філософського знання. Основні теми й типи філософування. Місце філософії в системі культури: синхронічний і діахронічний аспект. Взаємовідношення філософії, науки та релігії. Філософія і право. Основні функції філософії.

Тема 2-3. Основні етапи розвитку філософії.

Етапи розвитку: перший — філософія Стародавнього світу, другий — філософія Середньовіччя та епохи Відродження, третій — філософія частково феодалізму і становлення розвитку капіталізму (XVII — XVIII ст.), четвертий — сучасна філософія. Особливості та характерні риси західного та східного типу цивілізацій. Найперші джерела філософської думки Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю. Найперші проблеми, які ставила та вирішувала давньосхідна філософська думка.

Загальнокультурні засади виникнення та розвитку античної філософії. Відмінність між поняттями «антична філософія» та «давньогрецька філософія». Основні етапи розвитку античної філософії її проблематика на різних етапах розвитку. Розвиток ідей у натурфілософських ("фізичних") школах Стародавньої Греції. Ідеї та представники високої класики в розвитку античної філософії. Завершальний цикл розвитку античної філософії: школи, ідеї, представники.

Загальні особливості середньовічного типу філософствування. Основні етапи розвитку середньовічної філософії. Провідна проблематика середньовічної філософії. Загальне значення ідей середньовічної філософії для розвитку європейської культури та науки. Зміни у світогляді під час переходу від античності до європейського Середньовіччя. Вихідні ідеї середньовічної патристики. Місце філософії у духовному житті Середньовіччя. Схоластика і містика як провідні напрями середньовічної філософії

Новизна нової історичної епохи. Основні змістові наголоси у новоевропейській філософії та провідні напрями. Методологічні пошуки Ф. Бекона та Р. Декарта. Теорія пізнання Т. Гобса, Дж. Локка. Скептицизм П. Бейля та Д. Юма, сенсуалістські максими Дж. Берклі. Б. Спіноза та Г. Лейбніц - тотожність і відмінність їх вчень про субстанцію. Б. Паскаль і філософія Просвітництва про місце і роль людини у світі.

Зміни у християнському світобаченні в епоху Відродження. Провідні змістові акценти у ренесансній філософії. Поняття «Відродження» і характерні риси духовного життя цієї доби. Провідні напрями ренесансного філософствування: гуманістичний антропологізм, платонізм і натурфілософія. Філософські ідеї пізнього Відродження.

Формування і розвиток соціальної філософії (Н. Макіавелі, Т. Мор, Т. Кампанелла).

Тема 4. Німецька класична філософія.

Німецька класична філософія як окремий період розвитку новоевропейської філософії. Світоглядні засади філософської системи німецької класики. Німецька

класична філософія - вершина в розвитку новоєвропейської філософії. Іммануїл Кант - засновник німецької класичної філософії. Основні ідеї І. Канта. Філософські ідеї І.-Г.Фіхте та Ф.-В.-Й.Шеллінга. Філософія Гегеля як найвище досягнення німецької класичної філософії. Антропологічний принцип філософії Л.Фейєрбаха.

Тема 5-6. Філософська думка в Україні

Історичні та культурні особливості формування української філософської думки. Етапи розвитку української філософії та їх загальна характеристика. Зміст і проблематика найвизначніших культурно-освітніх та філософських пам'яток. Характерні риси й особливості української філософії на кожному з етапів її розвитку та особливості її зв'язку із загально-історичним процесом.

Українська філософія як органічна складова української духовної культури. Загальні особливості української філософії. Провідні філософські джерела та філософські ідеї часів Київської Русі. Україна - Європа: духовні зв'язки доби Відродження. Поява професійної філософії в Україні. Особливості філософських курсів Києво-Могилянської академії. Життя та філософська діяльність Г.Сковороди. Університетська філософія в Україні ХІХ ст. Філософські ідеї в українській літературі та громадсько-політичних рухах. Особливості розвитку української філософії ХХ ст. Зародження і розвиток філософської думки в Україні у ХІІІ – ХVІІІ ст. Києво-Могилянська академія як осередок розвитку філософії в Україні. Моральна філософія ХVІІ ст. і бачення нею шляхів досягнення людського щастя. Проблема людини у філософії Г. Сковороди. Антропологічний принцип та ідея суспільного прогресу у творчості Франка, Драгоманова, Лесі Українки. Відродження національного духовного життя у філософських ідеях та політичній діяльності М. Грушевського. Розробка філософських проблем в сучасній Україні.

Тема 7-8 Сучасна світова філософія.

Загальна характеристика некласичної парадигми сучасної філософії. Проблема раціоналізму та ірраціоналізму у філософії ХХ ст. «Філософія волі» і «філософія життя» (А. Шопенгауер, Ф. Ніцше, В. Дільтей, А. Бергсон). Загальна характеристика і основні етапи розвитку позитивізму. Філософія психоаналізу (З. Фрейд, К. Юнг, Е. Фромм). Феноменологія Е. Гуссерля. Філософські концепції М. Хайдеггера, К. Ясперса, Ж.-П. Сартра, А. Камю, Г.Марселя. Екзистенційна традиція в українській філософії.

Релігійний напрям у філософії (неотомізм, персоналізм).

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Основні розділи філософського знання: класичні та посткласичні розвідки.

Тема 9. Філософський аналіз проблем буття.

Філософський сенс категорії буття. Буття людське та позалюдське. Буття і небуття. Буття і суще. Буття і субстанція. Буття і реальність. Матерія як філософська категорія. Історичний розвиток філософських тлумачень матерії. Єдність матерії і руху. Філософський сенс категорії «світ». Світ як сукупна реальність та універсум людської життєдіяльності. Історичні соціальні та духовні виміри світу людини. Проблема єдності та багатоманітності світу. Простір і час як форми існування світу. Онтологія і діалектика. Діалектика як теорія систем, що розвиваються, як вчення про універсальні зв'язки, зміни, розвиток. Основні історичні форми діалектики: наївно-стихійна, ідеалістична, матеріалістична та “негативна”. Альтернативи діалектики. Діалектика і метафізика.

Свідомість як філософська категорія. Проблема свідомості в історії філософії. Історичні погляди на ідеальні, духовні явища. Виникнення і природа свідомості. Генеза свідомості. Історія становлення психічного відображення. Визначна роль соціальності у виникненні свідомості. Основні рівні свідомості. Функції свідомості.

Тема 10. Проблема пізнання у філософії.

Основні смислові наголоси поняття пізнання. Основні види, рівні та форми пізнання. Філософські позиції, що виникають на ґрунті тлумачення можливостей людського пізнання та значення для нього його окремих складових. Проблема істини в пізнанні. Істина та якісні характеристики знання. Існуючі у філософії тлумачення істини, її співвідношення із життєвою правдою людини. Людина і пізнання. Істина і правда.

Тема 11. Проблема методології у сучасній філософії.

Характерні риси наукового пізнання. Поняття наукового методу. природничо, гуманітарно-наукова методологія. Діалектика (антична, містико-екзистенційна, гегелівсько-марксистська). Основні принципи, закони та категорії діалектики. Типи екзистенційної методології (феноменологія, герменевтика).

Методологія пізнання як форма організації оптимально-ефективної діяльності людини. Методологія прийняття рішень. Рівні наукового пізнання. Аналіз і синтез. Аналогія й абстрагування. Індукція і дедукція. Моделювання: сутність та класифікація. Спостереження й експеримент, їх сутність та види. Особливості експерименту. Форми наукового пізнання. Комп'ютерне моделювання мислення.

Тема 12. Філософія історії.

Філософія історії як напрям філософського знання: історичне формування проблематики. Предмет і завдання філософії історії. Поняття історії. Історичний процес як реальність. Проблематика філософії історії та особливості її історичного формування. Філософія історії про суб'єкт, рушійні сили, умови та чинники історичного процесу. Основні підходи до розв'язання проблем спрямованості та сенсу історії, її реальності, скінченності та нескінченності. Співвідношення прогресу та регресу, можливості розв'язання проблем суб'єкта та рушійних сил історії. Провідні аспекти співвідношення людини та історії. Можливі аспекти розгляду проблеми ролі особистості в історії. Людина та історія. Роль особи в історії.

Тема 13. Філософія культури. Культура і цивілізація.

Парадигма полісуб'єкта як стрижень посткласичних філософських роздумів: проблематика Я – Інший. Культурний Інший як ключовий чинник інституціоналізації культурологічного знання. Культура як об'єкт філософського аналізу. Культура як спосіб людського буття. Багатомірність культур і цивілізацій. Система культури: принципи, елементи, структура. Людиномірна сутність культури. Політична, правова, етична, естетична, релігійна, філософська, економічна, екологічна та інші культури. Культура виробництва, управління, національних і суспільних відносин. Функції культури в розвитку суспільства. Гуманістична спрямованість культури. Основні культурфілософські парадигми: антропологічна, знаково-символічна (семіотична), аксіологічна. Органіцистські тлумачення культури. Історія культури: множинність інтерпретацій. Лінійні та циклічні концепції історії культури. Типологія культур: плюральність критеріїв (Ф. Ніцше, П. Сорокін, Л. Фробеніус та ін.). Культура та цивілізація. Культурфілософські тематизації кризи європейської культури (Ф. Ніцше, О. Шпенглер, Р. Гвардіні). Масова культура як наріжний феномен другої половини ХХ століття (Г. Ортега-і-Гассет). Буття особистості в культурі: проблеми інкультурації/аккультурації. Діалектика традиції та новації в культурі. Культура як інструмент примусу (З.Фрейд, М. Фуко, Ж. Делез).

Тема 14. Соціальна філософія.

Соціальна філософія в системі філософського знання. Природа соціальнофілософського знання та етапи його історичного розвитку. Специфіка соціального пізнання. Наукове і позанаукове соціальне пізнання. Знання і переконання в соціальній науці. Основні підходи до розуміння суспільства. Суспільство як система соціальних відносин. Суспільство як система, що саморозвивається. Поняття класів. Походження класів. Соціально-класова структура суспільства. Теорії «соціальної стратифікації» та «соціальної мобільності» (Сорокін, Парсонс). Елітарні верстви і народні маси (Мілс, Еліот).

Соціальні і класові конфлікти у сучасному суспільстві. Особливості прояву соціальних і класових відносин в повсякденному житті ОВС. Соціальні тенденції сучасності: індивідуалізація (З. Бауман), фрагментаризація, пермісивне суспільство. Глобалізація як визначальний феномен сучасності. Антиглобалізм, «глокалізація», вестернізація, істернізація: демаркація понять. Глобалізаційний розрив і «зрадництво еліт»: концепція С. Гантінгтона. Гендерна проблематика: нові тематизації в сучасному соціально-філософському дискурсі. Гендерний Інший та його концептуалізація: суфражизм, ліберальний фемінізм, ЛГБ концепції, квір-теорії.

Тема 15. Філософія науки і техніки.

Предмет, проблеми та історія філософії науки і техніки. Поняття науки, техніки і технології. Зв'язок розвитку науки і техніки з розвитком суспільства. Проблема оцінки впливу техніки на розвиток суспільства. Особливості історичного розвитку науки і техніки.

Майбутнє сучасного людства. Соціально-історична обумовленість передбачення майбутнього. Донаукові форми осягнення дійсності і майбутнього. Соціальна прогностика як теорія прогнозування. Побудови наукових сценаріїв майбутнього. Класифікація методів прогнозування. Прогностика і футурологія. Футурологічні концепції про стратегію цивілізаційного поступу людства. Екологічна криза як епіфеномен НТР: 17 становлення техноалармізму. Римський клуб. Інформаційна революція та сучасне виробництво. Інформаційне суспільство: ключові ознаки та концепції (Д. Белл, З. Бжезинський, Г.М. Маклюен, Й. Масуда, Е. Тоффлер, А. Турен та ін.). Перетин антропосфери та техносфери: прогнози трансгуманістів. Трансг'юмани як новий антропологічний тип. Вплив НТР на соціальну реальність: біо-, нано- та інформаційні технології (Ф. Фукуяма).

Тема 16. Феномен людини. Філософська антропологія. Філософська аксіологія.

Унікальність та універсальність феномену людини в світі. Антроповимірність філософського знання. Становлення антропологічного дискурсу в філософії та гуманітарних науках. Проблема людського начала. Фактори та рушійні сили антропосоціогенези. Проблема сутності та існування людини. Людина як предмет розгляду в гуманітарних науках та природознавстві. Філософська антропологія як філософська течія початку ХХ ст. (М. Шелер, А. Плеснер, А. Гелен). Категоріальний апарат філософської антропології: індивід, індивідуальність, особистість. Особистість як соціокультурна форма індивідуального буття. Історичні типи особистості. Конечність індивідуального існування людини. Життя і смерть в духовному досвіді людства. Дискусійність проблеми "права на смерть", та проблеми "смертної кари". Буття людини в сучасному світі. Проблема людської "самотності". "Я" та "інші". Проблема гуманізму, його історичні типи: античний, ренесансний,

сучасний. Сенс життя як ключова філософсько-антропологічна проблема. Цінності в системі культури. Цінності як визначальна характеристика 15 людського буття. Людина в системі цінностей. Структура цінностей. Цінності як ядро духовного світу людини. Проблема суб'єктивного вибору. Компоненти ціннісного вибору: переживання, потреби, емоції, віра, воля, потреби, ідеали. Взаємопов'язаність і взаємообумовленість антропологічного та аксіологічного дискурсів. Поняття про цінності. Повсякденні та духовні цінності. Історичні корені духовності та бездуховності.

6.2 Структура навчальної дисципліни

ТЕМА	Всього	Кількість годин										
		Денна форма					Заочна форма					
		У тому числі					Всього	У тому числі				
		Лекції	Семінари	Практ.	Індивід. роб.	Самос. робота		Лекції	Семінари	Практичні	Індивід.	Самос. робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Генеза філософської думки у контексті цивілізаційних процесів.												
Тема 1 Предметне поле й функціональне призначення філософії.	4	2				2	6	2			4	
Тема 2- 3. Основні етапи розвитку філософії.	6	4				2	6	2			4	
Тема 4. Німецька класична філософія.	8	2				6	8				8	
Тема 5-6. Філософська думка в Україні.	8	2	2			4	8		2		6	
Тема 7-8. Сучасна світова філософія.	8	4				4	6	2			4	
	34	14	2			18	34	6	2		26	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Основні розділи філософського знання: класичні та посткласичні розвідки.												
Тема 9. Філософський аналіз проблем буття.	8	2				6	8				8	
Тема 10. Проблема пізнання у філософії.	8	2				6	8				8	
Тема 11. Проблема методології у сучасній філософії.	8	2				6	8	2			6	
Тема 12. Філософія історії.	8	2	2			4	8				8	
Тема 13. Філософія культури. Культура і цивілізація.	8	2				6	8				8	
Тема 14. Філософія науки і техніки.	8	2				6	8				8	

Тема 15-16. Соціальна філософія. Феномен людини. Філософські антропологія, аксіологія.	6	2			4	6					6
Екзамен	2				2	2					2
	56	14	2		38	56	2	2			54
	90	28	4		58	90	8	2	0	0	80

6.3 Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософська думка в Україні.	2
2	Проблема методології у сучасній філософії.	2

Тема 6.4 Практична робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Записати питання для інтерв'ю та взяти інтерв'ю (по можливості) у керівника академічної групи, іншого учасника освітнього процесу (за бажанням). Зробити власний висновок щодо ролі філософії у житті сучасної людини. Надіслати відеофайл. Прокоментувати власне дослідження на занятті.	2
2	Основні методи сучасного наукового пізнання і в чому полягають особливості їх використання. (Ментальна карта).	2

6.5 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Предметне поле й функціональне призначення філософії.	2	4
2	Основні етапи розвитку філософії.	2	4
3	Німецька класична філософія.	6	8
4	Філософська думка в Україні.	4	6
5	Сучасна світова філософія.	4	4
6	Філософський аналіз проблем буття.	6	8

7	Проблема пізнання у філософії.	6	8
8	Проблема методології у сучасній філософії.	6	6
9	Філософія історії.	4	8
10	Філософія культури. Культура і цивілізація.	6	8
11	Філософія науки і техніки.	6	8
12	Соціальна філософія. Феномен людини. Філософські антропологія, аксіологія.	4	6
13	Екзамен	2	2
Всього		58	80

7. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

(у разі потреби)

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle - інтегрованої комп'ютерної системи закладу вищої освіти. Інтерактивна дошка, ноутбук Dell.

8. Методичні рекомендації

1. Методичні рекомендації щодо проведення семінарських занять.
2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.
3. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

8.1 Методичні рекомендації щодо проведення семінарських занять

Семінарське заняття – це колективний науковий пошук певної навчальної проблеми і шляхів її ефективного розв'язання, а також це самостійна творча робота для кожного студента. При організації та проведенні семінарських занять, викладачам слід враховувати наступні моменти: науковість та доступність викладу матеріалу, єдність форми та змісту, дотримання єдиної системи знань, умінь та навичок, формування професійної культури та культури спілкування.

Основною метою семінарського заняття є поширення та поглиблення теоретичних положень теми та вміння практичного використання знань.

Готуючись до семінарського заняття студент повинен:

- ознайомитись зі змістом плану семінару та переглянути конспект прослуханої лекції з даної теми;

- ознайомитись з рекомендованою літературою та прочитати відповідний розділ підручника або навчального посібника, опрацювати додаткову рекомендовану літературу. Робота з науковою книгою вимагає свідомого засвоєння прочитаного, а не механічного заучування. Для цього необхідно усвідомити зміст різних понять, спеціальних термінів, положень, що в свою чергу забезпечує термінологічну обізнаність студента та вироблення навичок логічного мислення;

- здійснити критичний аналіз викладеного матеріалу в опрацьованих джерелах з даної проблеми;

- скласти конспект опрацьованого матеріалу, де зазначити власну точку зору з даної проблеми;

- здійснити самоконтроль через відповідні питання з даної теми;

- скласти план відповіді на кожне питання плану заняття.

- уникати технічного переказу матеріалу лекції або рекомендованої літератури;

- відповідаючи на питання, розглядати певні положення у розвитку, здійснювати порівняння різних підходів, концепцій в опрацьованій літературі;

- показати практичну значущість цих положень.

При оцінюванні знань студента береться до уваги його активність, творчий неформальний підхід, навички публічного виступу, вміння ведення інформаційного пошуку, вміння аналізувати матеріал.

Тема 1. Українська філософія (2 год.)

Орієнтовний план:

1. Національні філософії та світова філософія. Українська філософія як вираз особливостей національного характеру та світосприйняття українців; її найважливіші особливості.
2. Особливості розвитку філософської думки Київської Русі; вихідні ідеї та філософські джерела.
3. Вихідні ідеї та представники українського гуманізму та українських полемістів XVI ст. Поява професійної філософії.
4. Особливості філософських курсів Києво-Могилянської академії. Життя, філософська творчість та вихідні ідеї філософії Г. Сковороди.
- б. Філософська думка в Україні в XIX ст.: впливи німецької філософії: університетська філософія.
7. Філософські ідеї в літературі та громадсько-політичних рухах в Україні в XIX ст.
8. Загальні особливості, ідеї та представники української філософії XX ст.

Теми для доповідей і контрольних робіт

1. Світова та українська філософія: аспекти та перспективи взаємозв'язків.
2. Провідні особливості української філософії' в оцінці її недоліків та переваг.
3. Філософська думка Київської Русі в контексті давньоруської духовності.
4. Провідні філософські джерела Київської Русі про людину, суспільство та історію.
5. Україна та Західна Європа XVI - XVII ст.: вплив їх зв'язків на розвиток філософії.
6. Філософські ідеї українських гуманістів та їх сучасне значення.
7. Українська полемічна література XVI ст. у філософському окресленні.
8. Духовні пошуки І. Вишенського.
9. Роль православних братств та братських шкіл у розвитку філософії' та освіти в Україні.
10. Філософська думка Києво-Могилянської академії: вчення про світобудову та пізнання.
11. Філософська думка Києво-Могилянської академії: етичні та естетичні ідеї:
12. Життя та філософська творчість Г. Сковороди. Г. Сковорода як вираз особливостей українського менталітету.
13. Вчення Г. Сковороди про людину.
14. Вплив постаті та ідей Г. Сковороди на розвиток української духовної культури.
15. Філософська думка у Київському університеті.
16. Філософська думка у Харківському університеті.
17. Філософсько-світоглядні ідеї Т. Шевченка.
18. І. Франко як філософ.
20. Вихідні філософсько-світоглядні ідеї В. Вернадського.
22. Розвиток філософії в українській діаспорі у XX ст.

Основна література

Навчальні посібники та підручники

1. Основи філософських знань. Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство// Віктор Лозовий, Михайло Требін, Микола Горлач, Ірина Жилєнкова, Георгій Головченко, Ірина Кремень, Станіслав Ніколаєнко, Станіслав Пазінич, Цюань Сюй, Олександр Панфілов/ Навчальний підручник. – К. 2020. - 600 с.
2. Карлюк М.П. Історія філософії України: Навчальний посібник/ М.П. Карлюк. – К.: КНТ, 2015. - 652 с.
3. Фюрст М., Тринкс, Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. – Київ: Дух і Літера, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. – 544 с.

4. Губерський Л. Філософія. - Харків: Фоліо, 2017. - 621 с.

Додаткова література

1. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. - Мала академія Наук України, 2017. - 238 с.
2. Основні риси української філософії // Буслинський Володимир. Основи філософських знань: підручник / В. Буслинський, П. Скрипка. – 3-тє вид., стереотип. – Л.: Новий Світ-2000, 2010. – 351 с.
3. Філософська думка в Україні // Губерський Л. Філософія: Навч. посіб. / Л. Губерський, І. Надольний, В. Андрущенко та ін.; за ред. І. Надольного. – К.: Вікар, 2008.
4. Українська філософія: традиції та особливості // Данильян О. Філософія / О. Данильян., В. Тараненко: Навч. посібник. – Х.: Право, 2011. – 352 с.

Тема 2. Логіка та методологія наукового пізнання

Орієнтовний план:

1. Особливості методологічної ситуації в сучасній філософії. Причини переходу від методологічного монізму до методологічного плюралізму.
2. Поняття методу та його складових у сучасній філософській методології. Метод - методологія - методика.
3. Провідні методи сучасної філософії та особливості їх застосування.
4. Методи і форми пошукового пізнання.

Основна література

Навчальні посібники та підручники

1. Книга Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
2. Бойченко М. І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти / М. І. Бойченко. – К. : Промінь, 2011. – 320 с.
3. Воронкова В. Г. Філософія: навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 464 с.
4. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки. – К.: ВПЦ «Київський ун-т», 2008. – 224 с.
5. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 212 с.

Додаткова література

1. Білокобильський О. Рациональність як межа метафізичного дискурсу // Філософська думка. – 2006. – № 5. – С. 143–157.
2. Возняк В. Розсудок, розум, повсякденність // Філософська думка. – 2006. – № 5. – С. 3–22.
3. Головатий М.Ф. Навчи себе сам. – К.: МАУП, 2002. – 120 с. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи студентів у форматі дисципліни «Філософські студії» визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота передбачає виконання різних видів завдань (репродуктивних, за зразком, реконструктивно-варіативних, частково-пошукових, навчально-дослідних), спрямованих на отримання, закріплення студентом нових та набутих знань, їх систематизацію й узагальнення; формування практичних вмінь та навичок; контроль готовності студента до аудиторних занять, інших контрольних заходів.

Під час розробки завдань для самостійного опрацювання теоретично-практичного матеріалу з дисципліни «Філософські студії», пропонуються до використання наступні форми:

- опрацювання та робота з основною філософською літературою;
- пошук та вивчення додаткової літератури;
- аналітична робота з філософськими текстами;
- складання схем, таблиць, графіків, кросвордів;
- опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- вивчення окремих змістових модулів курсу (тем або питань), що передбачені для самостійного опрацювання з метою реферування, складання конспекту тощо;
- виконання творчих завдань, які передбачають тестові завдання та їх оформлення;
- використання кейс-методів (ситуаційні завдання);
- підготовка інформацій;
- виконання письмових контрольних робіт;
- робота з пошуковими системами Інтернет;
- підготовка доповідей на студентських наукових конференціях.

Орієнтовні питання до екзамену:

1. Поняття світогляду, його складові та значення у житті людини.
2. Вихідні особливості людського становища в світі; необхідність людського самовизначення.
3. Типологія світогляду. Світогляд і філософія.
4. Особливості міфології як світогляду.
5. Характерні риси філософського мислення.
6. Структура та функції філософського знання.
7. Проблема «Схід-Захід» у розвитку сучасної цивілізації.
8. Особливості західного та східного філософського мислення.
9. Канонічні джерела, світоглядні ідеї та філософські школи Стародавньої Індії.
10. Особливості, умови виникнення та етапи розвитку античної філософії.
11. Ідеї, провідні школи та представники античної натурфілософії.
12. Оцінка діяльності давньогрецьких софістів, їх ідеї та представники.
13. Життя та філософська діяльність Сократа.
14. Теорія ідей Платона; її прояви у вченні Платона про людину та державу.
15. Вихідні ідеї філософії Аристотеля.
16. Загальні особливості, ідейні здобутки та основні філософські школи завершального циклу розвитку античної філософії.
17. Радикальні зміни у світогляді при переході від античності до європейського середньовіччя.
18. Місце філософії в духовному житті середньовіччя та її завдання в цей історичний період.
19. Християнська патристика: ідеї, представники та роль у духовному розвитку Середньовіччя.
20. Порівняльна характеристика вихідних ідей схоластики й містики; їх представники.
21. Основні проблеми, ідеї та представники схоластики і містики зрілого Середньовіччя; вихідні ідеї «томізму».
22. Суперечливий характер духовних процесів європейського Відродження.
23. Напрями, ідеї та представники філософії європейського Відродження.
24. Європа Нового часу: загальна характеристика епохи та особливості розвитку філософії.
25. Мислення «здорового глузду» в Європі Нового часу; вихідні особливості

новоєвропейського світогляду.

- 26.Методологічні ідеї Ф.Бекона та Р.Декарта.
- 27.Вихідні ідеї європейського Просвітництва.
- 28.Б. Паскаль про становище людини у світі.
- 29.Особливості та здобутки німецької класичної філософії.
- 30.Загальні особливості та провідні напрями філософії ХХ ст.
- 31.Філософія історії та культурологія у філософії ХХ ст.
- 32.Загальні особливості української філософії та основні етапи її розвитку.
- 33.Особливості виникнення філософської думки в Україні.
- 34.Філософські ідеї та джерела часів Київської Русі.
- 35.Український гуманізм та його особливості. Братські школи та поява професійної філософії в Україні.
- 36.Роль перших вищих навчальних закладів в розвитку української культури і філософії.
- 37.Життя та філософська діяльність Г. Сковороди. Г. Сковорода про людське самопізнання, світоустрій та співвідношення «голови і серця».
- 38.Університетська філософія в Україні ХІХ ст.
- 39.Загальні особливості розвитку української філософії у ХХ ст.
- 40.Фундаментальне значення проблеми буття для філософії.
- 41.Людські виміри проблеми буття. Буття як цінність та міра моральної відповідальності сучасної людини.
- 42.Сучасна наука про рівні та форми виявлення буття.
- 43.Зміст та значення «антропного принципу» у сучасній науковій картині світу.
- 44.Співвідношення понять буття, життя людини та її існування.
- 45.Сучасні концепції походження людина та їх оцінка.
- 46.Співвідношення понять «людина-індивід-особа-особистість-індивід-індивідуальність».
- 47.Структура людської особистості, її основні прояви. Поняття самості в структурі особистості.
- 48.Поняття цінностей. Вихідні цінності людського буття.
- 49.Поняття та прояви свободи. Свобода як людська цінність.
- 50.Проблеми смерті, безсмертя та сенсу життя в їх філософському окресленні.
- 51.Поняття пізнання. Види пізнання та їх співвідношення.
- 52.Порівняльна характеристика наукового та художньо-мистецького

пізнання.

- 53.Рівні та форми пізнання. Пізнання як процес.
- 54.Особливості та роль чуттєвого пізнання у формуванні знань.
- 55.Раціональне пізнання, його форми та евристична роль.
- 56.Поняття істини в пізнанні. Істина і правда.
- 57.Особливості методологічної ситуації в сучасній філософії.
- 58.Сутність та структура методу як способу організації людської діяльності.
Поняття методу, методології та методики.
- 59.Проблема методу та методології в сучасній філософії.
- 60.Методи і форми наукового пізнання.
- 61.Предмет і завдання філософії історії як особливого напрямку філософських досліджень. Історія як особливий вид реальності.
- 62.Проблема спрямованості історичного процесу та значення її вирішень для життєвого орієнтування людини.
- 63.Проблема смислу історії. Співвідношення прогресу та регресу в історичному процесі.
- 64.Проблема суб'єкту історії та її можливі вирішення. Рушійні сили історії, її умови, чинники та фактори.
- 65.Поняття суспільства. Співвідношення суспільства і природи.
66. Суспільство як система, основні сфери суспільного життя та їх взаємозв'язок.
- 67.Людина і суспільство: основні аспекти співвідношення. Духовне життя суспільства, його особливості та складові.
- 68.Особливості проявів проблеми культури у ХХ ст. Культура та людина.
- 69.Суттєві ознаки культури, їх зміст та значення.
- 70.Поняття цивілізації та її ознаки. Роль цивілізації в розвитку суспільних процесі.
- 71.Культура та цивілізація: причини їх відмінностей та проблеми взаємодії.
- 72.Поняття техніки, її основні складові та зв'язок із пізнанням.
- 73.Особливості історичного розвитку науки; класична і некласична наука.
- 74.Роль техніки в історичному розвитку суспільства. Технічний прогрес як засада виділення історичних епох.
- 75.Сучасні оцінки ролі техніки в розвитку суспільства, їх критичний аналіз.

Рекомендована література

Основна

1. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія : Підручник.- вид-во «Право», 2023. - 424 с.
2. Бичко Ігор, Ярошовець Володимир, Бугров Володимир. Філософія. Підручник. – вид-во «Центр учбової літератури», 2023. – 648 с.
3. Філософія : Навч. посіб. для вищ. навч. закл. / За ред. І.Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2018. – 516 с.
4. Петрушов В. Філософія. Вступ до курсу. Історія світової та української філософії. Фундаментальні проблеми сучасної філософії.- Львів: Львівська політехніка, 2019. – 596 с.
5. Кралюк П.М. Історія філософії України. – вид-во КНТ, 2019 – 652 с.
6. Кривуля О. М. Філософія : навч. посіб. / О. М. Кривуля ; ХНУ. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2019. – 592 с.

Допоміжна

1. Петрушов В. М., Толстов І.В., Філософія: нормативний курс : Навчальний посібник. – Харків :УкрДАЗТ, 2019. – 341 с.
2. Найджел Варбертон, Коротка історія філософії. – вид-во «Наш формат», 2023 – 284 с.

Інтернет ресурси:

1. <http://www.nbu.gov.ua/> - Наукова бібліотека імені В.Вернадського
2. <http://books.khntusg.com.ua/> - Наукова бібліотека ХНТУСГ імені Петра Василенка
3. <http://korolenko.kharkov.com/> Наукова бібліотека імені В. Г. Короленка